

Nr 30.

Ankom till riksdagens kansli den 26 april 1940 kl. 12 m.

*Utlåtande i anledning av väckt motion om utredning rörande
erforderliga lagbestämmelser angående förvaltnings-
domstolars och förvaltningsmyndigheters organisation
och verksamhet vid krig eller krigsfara m. m.*

Sedan Kungl. Maj:t genom proposition, nr 183, föreslagit riksdagen att antaga ett förslag till lag med särskilda bestämmelser angående domstolarna och rättegången vid krig eller krigsfara m. m., har riksdagen, efter hemställan av första lagutskottet i utlåtande nr 26, bifallit propositionen.

I en i anledning av propositionen inom första kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 196, vilken behandlats av första lagutskottet, har herr *Herlitz m. fl.* hemställt, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning och förslag rörande erforderliga lagbestämmelser angående förvaltningsdomstolars och förvaltningsmyndigheters organisation och verksamhet vid krig eller krigsfara, vari riket befinner sig, eller eljest under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden.

I fråga om de skäl, som ligga till grund för motionärernas hemställan, får utskottet hänvisa till motionen.

Efter det motionen väckts har chefen för justitiedepartementet den 19 april 1940 erhållit Kungl. Maj:ts bemyndigande att tillkalla högst tre sakkunniga för att verkställa utredning rörande de bestämmelser angående förvaltningsdomstolarnas och förvaltningsmyndigheternas verksamhet, vilka kunna vara erforderliga vid krig eller krigsfara eller eljest under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden. Vid hemställan om nämnda bemyndigande anförde chefen för justitiedepartementet, *statsrådet Westman*:

»I proposition, nr 183, till innevarande års riksdag har framlagts förslag till lag med särskilda bestämmelser angående domstolarna och rättegången vid krig eller krigsfara m. m. Detta förslag avser att på rättsskipningens område bereda utväg för anpassning till de utomordentliga förhållandena under krig eller i en situation, då eljest mera omfattande beredskapsåtgärder vidtagas till skydd för rikets säkerhet.

Behovet av särskilda, för krigsförhållanden avsedda åtgärder gör sig gällande även i fråga om den statliga och kommunala förvaltningens övriga grenar. I viss utsträckning torde Kungl. Maj:t i administrativ ordning kunna meddela erforderliga bestämmelser. Men i betydande omfattning är förvaltningsdomstolarnas och förvaltningsmyndigheternas verksamhet reglerad av stadganden, vilka antagits av riksdagen. Det kan befaras, att dessa stadganden icke helt kunna upprätthållas under krig eller andra utomordentliga förhållanden. Sålunda kan det visa sig nödvändigt att helt eller delvis överföra de arbetsuppgifter, som ankomma på visst förvaltningsorgan, till

annan myndighet. Vidare må erinras om bestämmelserna i kommunallagarna, fattigvårdslagen, lagen om folkpensionering och en rad andra författningar om tid för sammanträden, frister av olika slag såsom för ingivande av ansökningar och besvär etc., vilka föreskrifter icke alltid torde kunna följas i sådana situationer varom här är fråga. Även i åtskilliga andra hänseenden kunna givetvis svårigheter uppstå att tillämpa den ordning, som gällande författningar föreskriva.

Det synes därför nödvändigt att tillskapa en fullmaktslagstiftning för det förvaltningsrättsliga området, motsvarande den som föreslagits för rättegångsväsendet. Med hänsyn till mängden av de problem, som här möta, och svårigheten att i förväg överblicka alla situationer torde det komma att visa sig lämpligt att giva Kungl. Maj:t tämligen vidsträckt befogenheter.

På grund härav synes en utredning böra komma till stånd rörande de bestämmelser angående förvaltningsdomstolarnas och förvaltningsmyndigheternas verksamhet, som kunna vara erforderliga vid krig, krigsfara och liknande situationer. Denna utredning synes lämpligen böra anförtros särskilda sakkunniga. Arbetet bör efter de närmare undersökningar, som kunna visa sig behövliga, i första hand inriktas på utarbetandet av förslag till fullmaktslagstiftning på ifrågakvarande område.

Med hänsyn till de rådande förhållandena bör utredningen bedrivas med sådan skyndsamhet, att förslag till erforderliga fullmaktsbestämmelser om möjligt kan föreläggas den nu samlade riksdagen.»

Med stöd av ovannämnda bemyndigande har chefen för justitiedepartementet den 22 april 1940 såsom sakkunnig tillkallat processlagberedningens ordförande f. d. justitierådet N. Gärde.

Utskottet.

Förevarande motion tager sikte på behovet av en förvaltningsrättslig lagstiftning för krig eller krigsfara m. m., motsvarande den som beträffande rättsskipningen kommit till stånd genom det i propositionen nr 183 framlagda, av riksdagen bifallna lagförslaget. Såsom av utskottets redogörelse framgår har, efter det motionen väckts, chefen för justitiedepartementet med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallat sakkunnig för att verkställa utredning rörande de bestämmelser angående förvaltningsdomstolarnas och förvaltningsmyndigheternas verksamhet, vilka kunna vara erforderliga vid krig eller krigsfara eller eljest under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden. Motionärernas önskemål om igångsättande av en skyndsamt utredning rörande erforderliga lagbestämmelser på området har sålunda nu tillgodosetts. På grund därav får utskottet hemställa,

att förevarande motion, I: 196, icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 26 april 1940.

På första lagutskottets vägnar:

K. SCHLYTER.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Schlyter*, *Gärde*, *Karl Emil Johanson*, *Eskhult*,
Ewerlöf, *Karl Johan Olsson*, *Brandt* och *Anton Svensson*;

från andra kammaren: herr *Hedlund* i Östersund, fru *Östlund* samt herrar
Ryberg, *Olsson* i Mellerud, *Gezelius*, *Dahlbäck* och *Hansson* i Vännäsby.
